

10 Про перспективи розвитку української банківської системи — в ексклюзивному інтерв'ю з головою Нацбанку Сергієм АРБУЗОВИМ

15 Чому обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті більше схоже на додатковий податок для пасажирів?

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

БАНКИ
ТА ФІНАНСИ

ЧЕТВЕР, 29 БЕРЕЗНЯ 2012 РОКУ

№4

ПРЯМА МОВА

МИКОЛА АЗАРОВ:

Прем'єр-міністр про стабільність фінансово-економічної системи України

«Ніякої загрози дефолту і навіть натяків на дефолт у нас немає».

Держборг України скоротився

ГРОШІ. Державний і гарантований державою борг України на 29 лютого 2012 року становив 472 млрд 901 млн 412,63 тис. грн, або \$59 млрд 211 млн 115,09 тис., що на 0,5% менше показника на кінець січня 2012 року. Про це повідомляється на офіційному сайті Мінфіну.

При цьому зовнішній борг держави досяг 297,48 млрд грн, або \$37,25 млрд (62,91%), внутрішній — 175,42 млрд грн (37,09%), або \$21,96 млрд.

На кінець лютого державний борг України дорівнював 360,33 млрд грн (зовнішній — 197,02 млрд і внутрішній — 163,3 млрд), а гарантований державою — 112,57 млрд грн (зовнішній — 100,46 млрд і внутрішній — 12,12 млрд).

За інформацією Мінфіну, зменшення суми державного і гарантованого державою боргу України в гривневому еквіваленті в лютому на 2,32 млрд грн відбулося за рахунок проведення платежів за позиками МВФ.

ЦИФРА

576 млрд грн

становить обсяг операцій із платіжними картками, випущеними українськими банками, за підсумками 2011 року

Рейтинг надійності українських банків

Колаж Володимира СОБОЛЕВСЬКОГО

ТЕНДЕНЦІЇ. Підсумки 2011 року

Хто захистить споживачів фінпослуг?

ТОЧКА ЗОРУ. Конституційний суд і фінансовий омбудсмен навряд чи розв'яжуть проблему оманливих кидків банками своїх позичальників

Ростислав **КРАВЕЦЬ**, адвокат, для «Урядового кур'єра»

За три роки економічної кризи, закінчення якої у нашій країні, на мою думку, ще не видно, дуже гостро постала проблема з укладеними раніше кредитними договорами та неможливістю

їх повного виконання. За цей час банки, не бажаючи втрачати свої прибутки, так і не запропонували позичальникам більш-менш прийнятних умов і схем остаточного погашення кредитів. Продаючи іншим фінустановам борги позичальників з дисконтами від 70 до 85%, останнім такі пропозиції не озвучують.

Попри рішення Конституційного суду

Окремі уваги заслуговують і самі кредитні угоди, що за уважного вивчення не витримують жодної критики з точки зору дотримання прав споживачів. Цього, до речі, не заперечують і самі

фінустанови, але не поспішають виправляти ситуацію з огляду на повну бездіяльність Нацбанку в цьому питанні, посилаючись на свободу договору.

Наприкінці минулого року Конституційний суд України (КСУ) прийняв дуже важливе рішення (справа про захист прав споживачів кредитних послуг), у яко-

му послася на низку міжнародних резолюцій, директив та Хартію захисту споживачів. Зокрема у ньому зазначено: «Держава сприяє забезпеченню споживання населенням якісних товарів (робіт, послуг), зростанню добробуту громадян та загального рівня довіри в суспільстві».

З ПЕРШИХ ВУСТ

«Я не бачу серйозних передумов для девальвації гривні»

Голова
Національного банку України
Сергій АРБУЗОВ

На сьогодні є всі передумови для реалізації соціальних ініціатив Президента без збільшення зовнішніх запозичень, податкового тиску на бізнес та друку грошей. Про джерела їх забезпечення, курс гривні та перспективи розвитку української банківської системи читайте в ексклюзивному інтерв'ю з головою Нацбанку України Сергієм АРБУЗОВИМ.

УК Сергію Геннадійовичу, на вашу думку, бюджет сам упорядковується з навантаженням, пов'язаним із потребою виконання соціальних ініціатив Президента, чи варто очікувати емісії грошей?

— На це запитання частково вже відповів Президент. У цьому році, попри побоювання експертів, економіка країни зростає, що забезпечило додаткові надходження з ПДВ і податку на прибуток. Поступово додаткові надходження забезпечать податок на розкіш, детінізація економіки за рахунок скорочення готівкових розрахунків та лібералізація ринку корисних копалин. Усім гілкам влади також треба докласти зусиль для створення комфортних умов для приходу інвестицій в економіку, передбачуваності макроекономічних умов, стабільності податкової системи, щоб працював інститут захисту права власності. Через певний час це забезпечить постійні джерела надходжень, які можна буде витратити як на інвестпроекти, так і на соціальні ініціативи.

Хочу зазначити, що попри масштабність завдань, для виплат вкладникам Ощадбанку СРСР є всі необхідні кошти, і процес виплат, як і обіцяв Президент, почнеться з 1 червня. Для виконання соціальних ініціатив Нацбанк не збільшуватиме зовнішні запозичення, податковий тиск на бізнес і не друкуватиме гроші. Гривня з початком виплат залишиться стабільною, а інфляція — під контролем. Ми реально стежитимемо, щоб не поставити під загрозу макроекономічну стабільність у країні. Нині ми обговорюємо з комерційними банками, як стимулювати громадян залишати отримані кошти на депозитах. Особливу увагу приділимо забезпеченню максимально комфортних умов виплат заощаджень — без черг, додаткових довідок та стресів для громадян.

УК Як відомо, з подачі Нацбанку можуть опинитися під забороною прогнози курсів валют. Чи не боїтеся, що населення сприйме цей крок як сигнал до обвалу гривні? І чи не могли б ви, зважаючи, що це такої заборони немає, спрогнозувати курс гривні на 2012–2013 роки?

— Хочу всіх заспокоїти: навіть за найнегативніших сценаріїв розвитку в Нацбанку є достатньо резервів для зменшення ризиків коливань курсу. У червні в Україні відбудеться чемпіонат Євро-2012, і ми впевнені, що такий видовищ-

ний захід забезпечить додатковий приплив капіталу в країну на понад мільярд доларів.

Щодо прогнозів, то курс насамперед залежить від показників роботи національної економіки, стану платіжного балансу. В січні ми вперше за рік мали профіцит поточного рахунку — \$307 млн. У лютому Нацбанк на міжбанківському валютному ринку майже не виходив. Ми продали лише на \$113,4 млн більше зі своїх резервів, ніж купили (в січні ця різниця становила \$893,6 млн). Покращити платіжний баланс допомогла також активізація реального сектору із залученням інвестиційного та боргового капіталів.

Курс залежить також від того, що ми виробляємо, що експортуємо, в якому бізнес-середовищі працюємо. Звісно, тут зусиль лише Нацбанку недостатньо. Але, попри всі побоювання експертів, не бачу серйозних передумов для девальвації гривні. У базовому сценарії ми прогнозуємо, що приплив капіталу буде достатнім для фінансування дефіциту поточного рахунку. Втім, експерти наші пояснення не беруть до уваги, і чим ближче до виборів, тим більше негативних прогнозів.

УК Чи очікує НБУ дефолтів у першому півріччі 2012 року серед банків? Що буде з банками, які не встигли виконати норматив Н1 і нарастити капітал понад 120 млн грн?

— Я не погоджуся з вашим припущенням щодо можливості дефолтів хоча б тому, що українська банківська система протягом минулого року демонструвала порівнянні або навіть вищі темпи зростання, ніж фінансові країни Єврозони. Активи українських банків зросли майже на 12%, у Єврозоні — лише на 4,2. У нас удвічі швидше зросло кредитування: 9,3% проти 4,2% в Єврозоні. Торік у жовтні-листопаді банківська система показала позитивний результат діяльності. У цьому році такі тенденції продовжують закріплюватися, і на сьогодні банківська система виїшла на прибуткову діяльність — за два місяці цього року обсяг прибутку становив 1,2 млрд грн. Якщо за останні півроку в жодному банку не було призначено тимчасової адміністрації, банки стабільно працюють, а кредитування зростає, то про який дефолт можна казати?

Крім того, нам вдалося уникнути кризових явищ у банківській сфері, пов'язаних із розвитком боргової кризи в Європі та й світовій економіці загалом. Нині хоча кредитування й зростає, банки стали обережнішими та вимогливішими у роботі з позичальниками. А ми зі свого боку допомогли їм у роботі з проблемними кредитами, запропонували нові валютні інструменти і водночас посилили нагляд за банківською системою, щоб захистити її від повторення докризових помилок.

Щодо зростання капіталу, нормативу Н1, про який ви кажете, то

після консультацій з банкірами ми встановили єдиний розмір регуляторного капіталу для здійснення всіх видів банківських операцій — 120 млн грн (замість 180 млн грн для валютних операцій раніше). Станом на 1 січня лише чотири банки процедурно не встигли завершити процес капіталізації, але цей процес триває. Крім того, Нацбанк тимчасово подовжив термін враховування при розрахунку регуляторного капіталу банку сплачених, але не зареєстрованих внесків до статутного капіталу.

УК Нацбанк планує вводити якісь обмеження для іноземців або іноземних держбанків у банківській системі України? І чи немає побоювань щодо участі держбанків РФ у нашій системі?

— Тепер уряді всіх розвинених країн вдаються до нестандартних кроків для залучення інвестицій у свої економіки. Який вигляд ми мали б в очах світу, якби виштовхували банки з іноземним капіталом з України? Звісно, що про жодні дискримінаційні обмеження за ознакою походження капіталу не може йтися. Навпаки, ми зацікавлені у виході на український ринок іноземних банків з їхніми інвестиціями, новими технологіями. І не варто перебільшувати ризики участі іноземних банків, зокрема російських, в українській банківській системі. Розмови про російську експансію на банківському ринку — це міф, створений на догоду окремим політичним силам.

Українська банківська система протягом минулого року демонструвала порівнянні або навіть вищі темпи зростання, ніж фінансові країни Єврозони. Активи українських банків зросли майже на 12%, у Єврозоні — лише на 4,2.

Так само, на мій погляд, зараз немає передумов говорити про те, що європейські банки стрімко покидають український ринок. Звісно, криза, додаткові вимоги європейського центрального банку збільшити показник достатності капіталу першого рівня до 9%, вимоги австрійського регулятора обмежити кредитування обсягом залучених депозитів впливають на європейські банківські групи, які працюють в Україні. Дехто відмовляється від роздрібного бізнесу на користь корпоративного кредитування, інші об'єднують свої дочірні структури. Але поспілкуйтеся з керівниками банків з іноземним капіталом в Україні. Вони підтвердять, що український ринок є надто привабливим, аби так легко від нього відмовитися.

УК Чи застосовували до банків санкції за порушення валютного законодавства, коли і які? Чи буде відновлено валютне кредитування населення і чи бачить НБУ у цьому кроці практичний сенс?

— Ми регулярно проводимо перевірки дотримання банками вимог валютного законодавства. Найбільшої уваги приділяють під час перевірок операціям торгівлі безготівковою іноземною валютою на міжбанківському ринку України, дотриманню законодавства щодо строків розрахунків за експортно-імпортними операціями суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а також операціям обміну готівковою іноземною валютою. Якщо за результатами перевірок встановлено порушення, ми

ДОСЬЄ «УК»

Сергій АРБУЗОВ. Народився 24 березня 1976 р. у Донецьку. Закінчив Донецький державний університет за спеціальністю «Фінанси і кредит». Кандидат економічних наук. Працював економістом, начальником відділу, начальником управління у Донецькій філії КБ «Приватбанк», директором Костянтинівської філії КБ «Приватбанк». У 2003 році призначений головою правління АБ «Донецчина».

З 2004 р. — голова правління, президент, а потім радник АБ «Український бізнес Банк». З 2010 р. — голова Наглядової ради АТ «Укресімбанк». З вересня 2010 р. — перший заступник голови Нацбанку. 23 грудня 2010 р. призначений Постановою ВРУ № 2854-VI головою Нацбанку України.

згідно з чинним законодавством застосовуємо заходи впливу адекватно чинним порушенням або накладаємо на банк фінансові санкції. Загалом же матеріали перевірок свідчать, що здебільшого банки дотримуються вимог чинного валютного законодавства.

А у відновленні валютного кредитування населення ми не бачимо потреби. Як пам'ятаєте, під час першої хвилі кризи значно ускладнилося погашення валютних кредитів багатьма позичальниками. Це значно підірвало капіталізацію банків, яким довелося збільшувати резерви під проблемні кредити, і призвело до значних збитків банківського сектору. Тому вважаю, що така заборона істотно знизить валютні та кредитні ризики банків, а також зменшить доларизацію економіки. І керівники фінансових підтримають нас у цьому.

УК Коли НБУ очікує зниження ставок на кредитному ринку і які заходи для цього будуть вжиті у другому кварталі 2012 року?

Українська банківська система протягом минулого року демонструвала порівнянні або навіть вищі темпи зростання, ніж фінансові країни Єврозони. Активи українських банків зросли майже на 12%, у Єврозоні — лише на 4,2.

Необхідною умовою кредитування є наявність у банків достатнього обсягу ресурсів за низькою ціною. Ціна на ресурси залежить від співвідношення попиту та пропозиції на фінансовому ринку. Щоб хтось міг узяти кредит за низькою ціною, хтось інший має погодитися позичити йому гроші за такою ціною. А це можливо лише, якщо кредитор упевнений, що інфляція не знецінить його гроші. Тому найнадійніший метод стимулювання дешевого кредитування — це забезпечення стабільно низької інфляції, над чим увесь минулий рік Нацбанк працював спільно з урядом.

Нині інфляційні ризики значно знизилися, тому ми пом'якшили свою монетарну політику. Вже двічі протягом року знижували ставку рефінансування на 0,25 процентного пункта. У лютому знизили ставки за кредитами «овернайт» під забезпечення державними цінними паперами до 8,75%, а без забезпечення — до 10,75%. Так ми поступово сигналізуємо ринку про те, щоб ставки кредитування реального сектору знижувалися.

Крім того, в міру поліпшення інфляційних очікувань та посилення довіри до гривні ми прогнозуємо зростання пропозиції вільних коштів від населення. Сьогодні вже можна казати, що довіра зростає. У 2012 році сума коштів фізосіб на рахунках у банках збільшилася вже майже на 6% (майже на 18 млрд грн, із них 13 млрд грн — це вклади у гривнях). Цей ресурс

банки можуть спрямовувати на кредитування економіки.

УК Які прогнози з повернення коштів, вкладених у рекапіталізовані банки («Укргазбанк», «Київ», «Родовід банк»)?

— 15 березня Верховна Рада прийняла в другому читанні і в цілому Закон «Про особливості продажу пакетів акцій, які належать державі в статутному капіталі банків, в капіталізації яких вона брала участь». У ньому визначено процедуру підготовки до продажу названих вами банків, підбору стратегічних інвесторів. Головна мета — отримати якомога більшу ціну за пакети акцій цих банків. Щодо строків, то, якщо ми хочемо, щоб їх продаж був економічно ефективним і держава повернула вкладені кошти, треба враховувати ситуацію на фінансових ринках, залучати фінансових консультантів для відповідних рекомендацій. Цей крок потребує дуже серйозної підготовки.

УК Коли планується передача «поганих» кредитів у «Родовід», то чим займатиметься? Чи є програми роботи з такими кредитами?

— Нацбанк розробив і зареєстрував у Мін'юсти Положення про порядок реєстрації, видачі ліцензії, регулювання діяльності санаційного банку і нагляду за ним. Попередньо ми погодили документ також із Кабінетом Міністрів та профільним комітетом Верховної Ради. Триває робота з перетворення «Родовід банку» на санаційний банк. Зокрема ми працюємо над механізмами передачі в санаційний банк проблемних активів від рекапіталізованих за участю держави банків — «Укргазбанку», банку «Київ». Після того, як ми «очистимо» баланси цих банків від безнадійної заборгованості, простіше буде вирішити питання продажу цих фінансових установ.

УК Чи контролює НБУ нав'язування банками сторонніх послуг (страховики, оцінювачі, нотаріуси тощо)?

— Нацбанк постійно відстежує ситуацію і процеси, які відбуваються як у банківській системі загалом, так і в кожній окремій фінансовій установі. Це особливо стосується ринку споживчих кредитів. Тут ми здійснюємо постійний моніторинг і якщо бачимо порушення прав громадян або негативні тенденції, то реагуємо на це системно. Ухвалений торік Закон «Про захист прав кредиторів та споживачів фінансових послуг», наприклад, заборонив нав'язування у договорі будь-яких зборів, платежів, процентів, комісій, які не є послугами і не передбачені чинним законом. Так само банки зобов'язані вказувати в договорі з надання споживчого кредиту всю сукупну вартість кредиту для споживача з урахуванням додаткових витрат: послуг реєстратора, нотаріуса, страховика, оцінювача.

Галина ЩЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

Банківський сектор зміцнюється: підсумки рейтингу надійності банків за 2011 рік

Дослідження основних показників банківського сектору за підсумками 2011 року дало змогу зробити висновки про поліпшення ситуації у більшості великих банків, які забезпечують стійкість фінансової системи країни. Більшість банків без проблем вирішили питання нестачі ліквідності у третьому та четвертому кварталах 2011 року і навіть значно збільшили свої доходи та увійшли у 2012 рік із хорошим запасом капіталу.

Поліпшення у цифрах

Агентство спостерігає за ринком, не беручи до уваги статистику по всій банківській системі (такі статистичні дані на регулярній основі обробляє і публікує Національний банк). Цінність (рі)-рейтингів агентства у тому, що в рамках рейтингу агентство постійно добирає групу найбільш активних банків. У першому рейтингу агентства брали участь 85 банків, у другому — 90, у третьому — 88. Тобто статистика за рейтинговою групою, яка об'єднує більшість активних банків, за різні квартали така, що її можна порівнювати.

Наприклад, банки, які увійшли до рейтингу надійності, надали кредитів за підсумками 2011 року на 724 млрд грн, а станом на 1 липня 2011 р. — на 710 млрд грн. Тобто за півроку кредитний портфель банків збільшився на 14 млрд грн, або на 1,93%. Цікаво, що показник загальної ліквідності, всупереч прогнозам, зріс у групі активних банків з 27,5% до 30,01%, тобто розрахунки агентства проблем із ліквідністю не виявили. Незначно зменшився рівень достатності капіталу (з 14,55% до 13,86%), що цілком природно з огляду на зростання кредитування на тлі збільшення ліквідності. Проте головною новиною підсумків 2011 року стало зменшення протягом другого півріччя співвідношення між сформованими резервами під кредитні операції і наданими кредитами з 13,36% до 12,30%. Фактично йдеться про підвищення якості кредитного портфеля групи активних банків. Таку тенденцію підтверджує і зменшення показника співвідношення між резервами, сформованими під знецінені активи, та активами з 10,2% до 9,37%.

Економічне зростання за підсумками 2011 року спричинило поліпшення ситуації з якістю кредитів, а зростання ставок на кредитному ринку відновило цікавість банків до кредитування. У багатьох банках ми спостерігали збільшення чистого процентного доходу в другому півріччі 2011 року більшими темпами, ніж у першому півріччі. В особливо вигідних

умовах опинилися банки, що в період високих ставок мали доступ до дешевого рефінансування: насамперед, це банки з іноземним капіталом і вітчизняні державні банки (їхні позиції у рейтингу зросли). Через зростання показників рентабельності та ліквідності значно зріс підсумковий показник, за яким агентство отримало оцінку надійності банківської установи. Якщо у рейтингу, за результатами першого півріччя, найвищу оцінку отримали лише 26 банків, то за підсумками року — 33. При цьому агентству довелося переглянути бар'єрні показники включення до групи з оцінкою ua.1 у бік збільшення мінімальної кількості необхідних балів з 370 до 500.

Збільшення кредитних ставок на тлі сталого курсу гривні до долара та євро робило Україну привабливою для розміщення валютних коштів банків-нерезидентів. Водночас попри зростання загальної ліквідності, банківській системі не вдалося реалізувати весь свій потенціал для значного збільшення кредитного портфеля. За спостереженнями агентства, банкіри обережно ставилися до видачі нових кредитів, працюючи здебільшого або на ринку автокредитів, або з юридичними особами з таких ліквідних секторів, як агробізнес. Більшість банків з іноземним капіталом так і не використали у 2011 році кредитних лімітів, наданих материнськими структурами. Ймовірно, зростання обсягів кредитування відбулось би у разі розблокування валютного кредитування населення, або хоч би за послаблення його регулювання.

Зміни у рейтингу

Як і півроку тому, рейтинг надійності очолив ІНГ Банк Україна. Другу позицію у рейтингу посів Промінвестбанк (ПІБ), який зараз перебуває під контролем державного російського Внешнекомбанку. У другій половині 2011 року та на початку 2012-го ПІБ продовжив кредитування здебільшого підприємств паливно-енергетичного комплексу. Досить великі кредитні лінії отримали: ДП «Вугілля України», «Укртрансгаз», НАК «Нафтогаз», «Укргідроенерго» та інші. За друге півріччя кредитний портфель Промінвестбанку зріс із 27 до 29 млрд грн. У першому півріччі 2012 року кредитний портфель Промінвесту продовжить зростати: кілька великих компаній у першому кварталі вже анонсували свою співпрацю із ПІБ.

В українських державних банках — Укресімбанку та Ощадбанку — активність була більшою, ніж у середньому в системі. Так, за друге півріччя 2011-го кредитний порт-

фель Ощадбанку зріс із 49 до 58 млрд грн, при цьому основними позичальниками виступали енергетичні компанії: «Дніпрообленерго», «Західенерго», «Одесаобленерго», ДП «Енергоринок», «Енергоатом» та ін. Ощадбанк сконцентрував у своєму портфелі великий обсяг «енергетичних» кредитів, у яких був зацікавлений уряд країни. Втім, така енергетична залежність є своєрідною платою за добрий рівень зовнішньої підтримки уряду. Активність Укресімбанку також частко-

дитним портфелем банку залишився на рівні 8,61%, при середньому значенні по групі банків, які увійшли до рейтингу, на рівні 12,3%. У 2011 році банк «Хрещатик» збільшив статутний капітал на 13,72%, або на 100 млн грн, а також анонсував план додаткової капіталізації банку на 200 млн грн протягом 2012 року.

Загалом з 33 банків з найвищим рейтингом 24 належали до банків з участю іноземного капіталу, 3 банки — до категорії державних. Як і на початку 2011 року, загальний тренд рейтингу

стабільності, ніж коливання цін на ресурси на кредитному ринку. У 2012 рік Україна увійшла зі стабільним валютним курсом, але з високими ставками за кредитами. З огляду на зростання показника загальної ліквідності у групі активних банків та поліпшення деяких нормативів ліквідності, значення яких у банківській системі публікує НБУ, у першому кварталі 2011 року склалися всі передумови для зниження кредитних ставок за гривневими кредитами. Утім, були деякі зо-

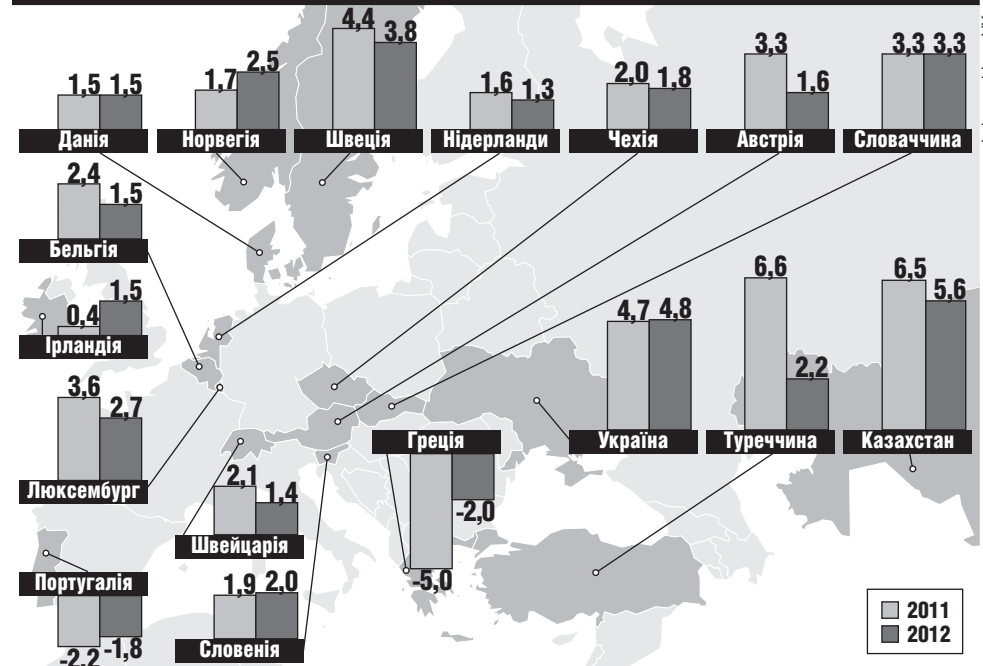
му валютному ринку. Безумовно, поживлять економіку і парламентські вибори, бо запекла політична боротьба із залученням населення передбачає підвищений рівень витрат, джерела фінансування яких не завжди походять з України. Агентство «Стандарт-Рейтинг» прогнозує, що друге півріччя для економіки України буде жвавішим, зростання буде стрімким, а населення відчуватиме поліпшення більше. Ми прогнозуємо, що за підсумками 2012 року, темпи приросту ВВП України будуть не меншими, ніж у 2011 році. Тобто українська економіка зросте не менше, ніж на 5,2%. Такі позитивні прогнози частково підтверджує і МВФ. Так, на початку березня МВФ прогнозував зростання ВВП України у 2012 році на 4,8% (нагадаємо, що прогноз фонду на 2011 рік був на рівні 4,7% (рис. 1). Безперечно, МВФ вище оцінював перспективи української економіки у 2012 році, ніж у 2011-му, хоча позитив був стриманий значним відставанням прогнозного темпу приросту ВВП України (4,7%) від фактичного показника (5,2%). Економісти МВФ схильні недооцінювати потенціал економіки України та вплив на неї зовнішніх чинників. Утім, навіть за такої недооцінки та наявності завищених цін на газ серед країн ЄС та СНД Україна, за прогнозами МВФ, є другою країною за приростом ВВП у 2012 році. Випереджає Україну лише Казахстан (+5,6%).

Зауважимо, що у січні 2012 року МВФ переглянув прогноз за темпами зростання ВВП щодо шести країн: Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Великобританії та Росії. Прогнози були переглянуті у бік зменшення приросту на 0,5–2,8 процентних пунктів. При цьому МВФ різко погіршив прогнози щодо приросту ВВП для Італії та Іспанії: на думку фонду, ВВП цих країн у 2012 році впаде на 2,2% і 1,7% відповідно. Погіршення прогнозів МВФ України не торкнулося.

За позитивних прогнозів аналітиків агентства та офіційних прогнозів МВФ, РА «Стандарт-Рейтинг» виключає наявність у другому — четвертому кварталах 2012 року будь-яких негативних сценаріїв розвитку подій, які призвели б до збільшення ризиків дефолтів у банківському секторі. Країна має величезний та прогнозований базис для зростання, який, за прогнозами агентства і МВФ, є одним із найбільших серед країн ЄС та СНД. Створене в Україні середовище дуже сприятливе для розвитку банківського бізнесу та зниження кредитних ставок у другому півріччі 2012 року.

РА «Стандарт-Рейтинг»

Рис. 1 Динаміка прогнозів МВФ щодо щорічних темпів зростання ВВП у 2011 та 2012 рр.

За даними ТОВ РА «Стандарт-Рейтинг»

во було спрямовано на поживлення кредитування у енергетичному секторі.

Поліпшив свої позиції у рейтингу надійності й польський Кредобанк. Материнський банк РКО Bank Polski S.A., який перебуває під контролем уряду Польщі, вельми вдало закінчив 2011 рік. Чистий процентний дохід РКО, за підсумками 2011-го, збільшився на 12,5% і досяг рівня 1,8 млрд євро. За 2011 рік чистий прибуток РКО становить 919 млн євро, що на 14% більше за аналогічний показник 2010-го. Такі дані свідчать про швидке відновлення після кризи банківського сектору Польщі й відповідно про збільшення ймовірності підтримки свого банківського бізнесу в Україні від РКО. За 2011 рік Кредобанк отримав прибуток 93,63 млн грн, проти збитку 391,85 млн грн. Поліпшення показників дочірнього банку РКО привело до підвищення позицій банку в рейтинговій таблиці.

Новиною стало входження до групи найнадійніших банків банку «Хрещатик». За 2011 рік, за даними НБУ, активи цього банку зросли на 4,41% — з 7,066 млрд грн до 7,392 млрд грн. При цьому показник співвідношення між резервами та кредитними ризиками та кре-

не змінився: до групи банків з найвищою надійністю належали фінансові інститути або під контролем держави, або з участю іноземного капіталу. Втім, стабільність системи та подальший її розвиток залежатимуть виключно від темпів відновлення економіки після кризи (рейтингова таблиця на стор. 12–13).

Макроекономічні прогнози на 2012 рік

Для України 2012 рік є одним із найскладніших для прогнозування основних макроекономічних індикаторів.

По-перше, через зростання відсоткових ставок за кредитами друге півріччя 2011 року характеризувалося зменшенням економічної активності. Багато компаній у четвертому кварталі не знижували виробництва, але відклали свої «бізнес-проекти» на майбутнє. Монетарна влада була змушена у другому півріччі стримувати попит на валютному ринку через обмеження ліквідності системи. Високі ставки за кредитами саме і стали результатом таких обмежень, проте стабільність на валютному ринку була важливою для забезпечення монетарної

внешні чинники, що стримували зниження ставок, приміром, незакінчені переговори із «Газпромом» про зниження ціни на газ та невизначені відносини з МВФ. Обидва питання були пов'язані між собою через наявність умови МВФ щодо збільшення ціни на газ для населення. Саме зовнішні чинники у першому півріччі 2012 року вносили у прогнози невизначеність, але завдяки зусиллям НБУ в останньому кварталі 2011 року вже не стояло питання про стабільність системи, а тільки про темпи економічного зростання, а саме: якими вони будуть у 2012 році.

По-друге, у другому півріччі 2012-го українську економіку очікує щонайменше дві грошові «ін'єкції»: Євро-2012 та парламентські вибори. Обидві події несуть поживлення для економіки, ступінь якого визначити складно. Євро-2012 передбачає підвищений рівень витрат населення, до якого приєднаються вболівальники з-за кордону. Важко прогнозувати, який саме грошовий потік принесе економіці країни Євро-2012, але важливо, що він не матиме кредитних ознак. Він трохи поліпшить платіжний баланс і спричинить збільшення пропозиції на готівково-

ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

Хто захистить споживачів фінпослуг?

(Закінчення.

Початок на стор. 9)

Разом з тим споживачу, як правило, об'єктивно бракує знань, необхідних для здійснення правильного вибору товарів (робіт, послуг) із запропонованих на ринку, а також для оцінки договорів щодо їх придбання, які нерідко мають вид формуляра або іншу стандартну форму (частина перша статті 634 Кодексу).

Отже, для споживача є ризик помилково чи навіть унаслідок уведення його в оману придбати не потрібні йому кредитні послуги. Тому держава забезпечує особливий захист більш слабого суб'єкта економічних відносин, а також фактично, а не формально рівність сторін у цивільно-правових відносинах, шляхом визначення особливостей договірних правовідносин у сфері споживчого кредитування та обмеження дії принципу свободи цивільного договору. Це здійснюється через встановлення особливого порядку укладення цивільних договорів споживчого кредиту, їх оспорування, контролю за змістом та розподілу відповідальності між сторонами договору. Тим самим держава одночасно забезпечує добросовісного продавця товарів (робіт, послуг) від можливих зловживань з боку споживачів».

Та на практиці все відбувається з точністю до навпаки. Усі ми бачимо, які рішення КСУ викликають у чиновників інтерес. Зокрема про заборону несанкціонованої зйомки та звукозапису, втручання в особисте життя, невнесення своїх статків у декларації тощо. За майже п'ять місяців існування рішення про захист прав споживачів фінпослуг жодних рухів держави у цьому напрямку не здійснено. Навпаки, прокуратура продовжує всупереч рішенню КСУ ще від 8 квітня 1999 року та великій кількості рішень судів касаційних інстанцій представляти інтереси держбанків і просить суди виносити завідомо не правосудні рішення про звернення стягнення на квартири. Яскравим прикладом служить заочне рішення Сніжнянського міського су-

ду Донецької області, де суд за позовом прокурора в інтересах ВАТ «Державний Ощадний банк України» звертає стягнення на квартиру за борг 7293,10 грн.

Банкам «розв'язали руки»

Народні обранці теж не сидять склавши руки. З одного боку, вони нібито опікуються проблемами споживачів і ухвалюють Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг». А на практиці це призводить до появи кримінальної відповідальності за псування заставного майна, узаконення (всупереч ст. 47 Конституції України) звернення стягнення на житло за виконавчим написом нотаріуса та у позасудовому порядку, збільшення дисконтів з 25% до 50% під час продажу житла, узаконення валютних кредитів під виглядом плаваючої процентної ставки. При цьому цей закон так і не вирішив питання з існуючою заборгованістю за кредитами, а навпаки — ще більш розв'язав руки фінустановам.

До аналогічного висновку можна дійти і після ознайомлення з нещодавно прийнятим Законом «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Цим документом зокрема встановлено механізм кредитування банків через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, пошук інвестора протягом трьох місяців (як за цей час узагалі можна буде розібратися та когось знайти?), подальша ліквідація банку та виключення із закону гарантованої суми відшкодування, яку тепер встановлюватиме адміністративна рада фонду і її можна змінити у будь-який момент. Тобто з ухваленням закону вкладники банку втратили гарантію на повернення вкладів.

Бракує знань і держконтролю

Окремої уваги заслуговує робота прокуратури, органів Анти-

монопольного комітету та захисту прав споживачів, які всі запити, пов'язані з порушенням прав споживачів фінпослуг, антимонопольного законодавства тощо пересилають у Нацбанк, а той у свою чергу замість здійснення впливу на банки рекомендує всім звертатися до суду, де добитися правди дуже важко.

Феміда дедалі частіше визнає недійсними кредитні договори, бо виявляється, що банки навмисно вказували значно нижчу реальну процентну ставку, ніж її визначають судові експерти під час судового розгляду. Тобто ще раз звертаємо увагу на такі питання: що саме підписується при укладанні договору, яка інформація надається споживачу і хто контролює цей процес. Адже як справедливо зазначив КСУ,

споживачеві об'єктивно бракує знань, і цей процес потребує контролю держави.

Останнім часом з'являються пропозиції, зокрема і від Світового банку, запровадити посаду так званого фінансового омбудсмена, на якого буде покладено обов'язок контролювати дотримання прав споживачів фінустановами. Та, на мою думку, це не змінить ситуацію на краще. Свідчення цього — діяльність чинного омбудсмена з прав людини. Нова посада використовуватиметься лише номінально, не зможе встановити паритету між споживачами і фінустановами через обмежені повноваження та рекомендаційний характер рішень. Водночас якщо фінансовому омбудсмену надати повноваження з регулювання ринку,

то вірогідно, що ця посада у майбутньому стане дуже корумпованою. Тож, як на мене, громадянам не варто сподіватися на найближче розв'язання проблем із поверненням кредитів та захисту прав споживачів фінпослуг. Це питання таки доведеться вирішувати у суді.

Я неодноразово ставив собі питання: чому, на відміну від розвинених країн, де громадяни також звертаються в суди, останні такою кількістю справ не завалені? А відповідь на нього дуже проста: там не дають так масово і брутально порушувати закони, держава змушує їх виконувати. Тому доки держава сама не приймає рішення зупинити ці порушення, на зміни у найближчому майбутньому сподіватись не доводиться.

Чому гальмує лізинг

РЕГУЛЮВАННЯ. Обмеження виходу нових компаній на ринок унеможлиблює розвиток здорової конкуренції й уповільнює модернізацію підприємств

Вікторія БОРИСОВА
для «Урядового кур'єра»

Про це днями йшлося під час «круглого столу» у парламенті. Зокрема, як зазначила гендиректор Асоціації лізингодавців Марина Масіч, часто Нацкомфінпослуг затягує розгляд документів для взяття на облік нових лізингових компаній або й зовсім відкладає його по сім і більше разів. Нерідко це відбувається через формальні зачіпки, наприклад, відсутність коми в документі. Були й випадки, коли пакети документів обсягом сто сторінок, з яких половина — нотаріальні копії, кудись зникали. Натомість кожен новий розгляд триває принаймні 30 днів. Бізнес, який не може чекати місяцями, змушений шукати шляхи «домовитися», обурюється вона.

Присутній на «круглому столі» представник Нацкомфін-

послуг пообіцяв, що відомство ліквідуватиме прогалини у співпраці з лізингодавцями. Очікується, що цього тижня комісією буде доукомплектовано. Представники бізнесу сподіваються, що з приходом нового керівництва проблеми буде усунуто.

За словами голови підкомітету Комітету Верховної Ради з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики Андрія Зінчука, лізинг — один з наймолодших секторів небанківського фінансового ринку, але за рівнем зростання є одним із найбільш динамічних (посідає третє місце за банківським і страховим ринками).

Обсяг укладених договорів фінлізингу збільшився в Україні у 2011 р. майже в 2,5 раза порівняно з 2010 р. — до 11,3 млрд грн. А кількість укладених договорів — удвічі — до 10 906 дого-

ворів (це рекордний показник за останні п'ять років, що перевищив досягнення найкращого докризового 2007 року на 17,58%). Зростання ринку і обсягів нових угод у 2011 р. відбулося зокрема завдяки активізації діяльності у деяких галузях економіки, приміром, сільському господарстві та будівництві, впровадженню там нових цікавих програм фінансування, позитивним змінам лізингового законодавства. Так, наприклад, з 1 січня 2011 року Податковим кодексом дозволено зараховувати на податковий кредит 100% ПДВ, сплаченого під час купівлі автомобіля, переданого в оперативний лізинг, а 1 квітня 2011 р. — 100% платежів за оперативним лізингом можна зараховувати на валові витрати. Крім того, за постановою Кабміну №1091 від 20 листопада 2011 року, лізингові платежі включено в програму зде-

шевлення кредитів для агропідприємств (але лише на вітчизняну техніку і за умови 40% передоплати).

— Та попри позитивні зміни, все ж є чимало проблем. Зокрема, ще 2005-го асоціація вступила у Європейську асоціацію лізингодавців, але через не зрозумілу для європейців звітність вітчизняний лізинг залишається сірою плямою на мапі Європи, — констатує голова ради директорів Асоціації лізингодавців Роман Іваненко.

Здача звітності лізингових компаній на дискетах є вчорашнім днем і не лише не відповідає євростандартам, а й здоровому глузду. Застаріли і самі стандарти звітності. Наприклад, у нашій статистиці всі види транспорту об'єднані в одну групу «транспорт», а за євростандартами комерційні та пасажирські авто фінансуються окремо, а за-

лізинчний транспорт розглядається в одній групі з авіаційним і морським. В Україні лізингодавці розподіляються лише за галузеву ознакою, тоді як у Європі лізингодержувачі окремо виділені у держсектор та фізосіб (у нас фізособи — це «інше»). Разом з тим кількість заявок на лізинг від фізосіб зростає зокрема у спільних програмах автодилерів та лізкомпаній.

Під час «круглого столу» учасники підписали резолюцію, в якій зокрема йдеться про ініціювання запровадження адмінвідповідальності працівників Нацкомфінпослуг за рішення, що перешкоджатимуть нормальній діяльності лізкомпаній, а також створення типового зразкового пакета документів для обліку юросіб, що можуть надавати послуги з фінлізингу та типових «Правил надання послуг з фінансового лізингу».

Вікторія КОВАЛЬОВА,
«Урядовий кур'єр»

«Щодня у тelenовинах я відслідкову надзвичайні автотранспортні події, щоб впевнитися, чи немає серед чергових людських жертв клієнтів нашої компанії», — зізнався керівник однієї зі страхових компаній в інтерв'ю «УК». Справа в тому, що значні страхові виплати з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків (ОСЦПВ) на транспорті здатні зробити банкрутами більшість малих та середніх українських страхових компаній. На щастя, катастрофічні події з великою кількістю жертв в Україні рідкість, але, як показує практика виплат, цей вид страхування малоорієнтований на інтереси застрахованих осіб.

Хто і за що має платити

Мета «Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті», затвердженого постановою уряду №959 від 1996 р., — відшкодування шкоди, нанесеної здоров'ю й життю застрахованого, або компенсація втрачених доходів при тимчасовій або постійній втраті працездатності. Цей вид страхування не поширюється на пасажирів морського й внутрішнього водного транспорту на прогулянкових лініях, внутрішнього міського сполучення і переправ, автомобільного й електротранспорту на міських маршрутах. Ціна страховки автоматично закладається у вартість квитка. Страховий платіж утримується з пасажирів перевізником, що діє від імені страховика, становить на міжміських та міжобласних маршрутах 1,5% вартості проїзду, на маршрутах приміського сполучення — 3%. Той, хто має право на безкоштовний проїзд, підлягає цьому страхуванню без сплати страхового платежу і отримання страхового поліса. Розмір страхової суми для кожного застрахованого становить 6 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або 102 тис. грн. «До 23 лютого 2011 р. страхова сума становила 51 тис. грн», — уточнили у СК «Allianz Україна».

Для тих, хто застрахований з ОСЦПВ на транспорті не розповсюджується дія Закону «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності» (ОСЦПВ). Різниця між двома видами страхування — у фактичних розмірах здійснення виплат, тоді як загальні ліміти майже однакові (страхова сума по ОСЦПВ становить 100 тис. грн). У разі смерті пасажирів при ОСЦПВ страхова компанія покриває витрати на поховання, офіційно підтверджені рахунками, фіскальними чеками та іншими документами (виплати становлять від 500 грн до 2 тис. грн), а також здійснює додаткові виплати у межах 100 тис. грн (зокрема відшкодування за шкоду, пов'язану зі смертю для осіб, які були на утриманні померлого або поховали його — діти, непрацездатні вдівці та батьки).

Нещасливий квиток

ВИПЛАТИ. «УК» дослідив, чому обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті більше схоже на додатковий податок для пасажирів, аніж на компенсаційний механізм

ві (страхова сума по ОСЦПВ становить 100 тис. грн). У разі смерті пасажирів при ОСЦПВ страхова компанія покриває витрати на поховання, офіційно підтверджені рахунками, фіскальними чеками та іншими документами (виплати становлять від 500 грн до 2 тис. грн), а також здійснює додаткові виплати у межах 100 тис. грн (зокрема відшкодування за шкоду, пов'язану зі смертю для осіб, які були на утриманні померлого або поховали його — діти, непрацездатні вдівці та батьки).

Не дуже й обов'язкове...

Втім, ОСЦПВ на транспорті здійснюється далеко не завжди. Здавалося би, сім'я кожного загиблого у катастрофі 2010 р. на залізничному переїзді у Марганці (Дніпропетровська обл.), коли в результаті зіткнення автобуса і локомотива загинули водій автобуса і 46 пасажирів, мала б отримати по 51 тис. грн (загалом понад 2,3 млн грн), адже кожен пасажир того фатального рейсу повинен був мати квиток, в якому була закладена страховка... Як пояснили «УК» у страховій групі (СГ) «ТАС», яка компенсувала постраждалим і їхнім родичам шкоду, передбачену Законом «Про ОСЦПВ», «механізм обов'язкового страхування власників транспортних засобів у цьому ДТП не спрацював зокрема, через допуск перевізником до управління осіб на незаконних підставах».

Відповідальність водія, який перебував у момент аварії за кермом автобу-

са, не покривалася полісом (страховий захист не діяв, бо водій офіційно не перебував у трудових відносинах з власником автобусу). Грошові відшкодування постраждалим, а також родичам загиблих унаслідок цієї катастрофи виплачуються згідно із Законом «Про ОСЦПВ», бо в цій СГ перевізником був оформлений відповідний договір (поліс).

Договір щодо обов'язкового особистого страхування водія та пасажирів від нещасних випадків на транспорті згідно з постановою КМУ №959, перевізник у СГ «ТАС» не оформлював. «Ми не маємо достовірних даних, чи мав перевізник у 2010 р. діючий посередницький договір обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті з іншими страховими компаніями», — повідомили у прес-службі СГ «ТАС».

За даними компанії, станом на 23 січня цього року загальна сума виплат дорівнювала понад 136,6 тис. грн. СГ здійснила 19 виплат родичам загиблих пасажирів, компенсуючи витрати за ритуальні послуги. Їхні розміри становлять від 500 грн до 13,9 тис. грн. У компанії із заявою з приводу отримання страхового відшкодування звернулися 38 осіб. З них 21 (станом на 23 січня 2012 р.) не надали документи, що підтверджують фактичні витрати на лікування, реабілітацію чи ритуальні послуги, а також довідки про втрату годувальника.

Додатковий транспортний податок

Обов'язкове страхування власників наземних транспортних засобів є по суті, додатковим транспортним податком для фізичних осіб, який вони сплачують, як платники страхових внесків. Кількість договорів з особистого страхування від нещасних випадків на транспорті за 9 місяців 2011 р. збільшилася у порівнянні з аналогічним періодом

минулого року на 8,9% до 472,5 млн шт., а обсяг валових страхових премій виріс на 6,9% до 125,2 млн грн. До речі, «нелегальним» пасажиром та їхнім родичам компенсаційні виплати «не світять». Бо пасажирів при користуванні транспортом мають пам'ятати, що квиток — це страховка для них та їхніх близьких. Навіть якщо він виявиться нещасливим, то його краще все ж таки мати...

Показники розвитку ОСЦПВ на транспорті в Україні за останні роки свідчать про його неефективність та високу корупційність. За даними Ліги страхових організацій України (ЛІСОУ), рівень виплат з ОСЦПВ на транспорті в Україні за 2006-2010 рр. становить не більше ніж 4%, що у 11 разів менше загальних показників за всіма видами страхування. За експертними оцінками, з 563,4 млн грн страхових платежів з ОСЦПВ на транспорті в Україні, за цей же період 80% направлено страховими компаніями до транспортних організацій у вигляді агентської винагороди і неофіційної допомоги.

Цікаво, що якщо ліцензії з ОСЦПВ на транспорті в Україні мають приблизно 100 страховиків, які співпрацюють з 1000 автомобільними перевізниками, то на шести залізничних країни працюють... всього дві страхові компанії, які є фактично монополістами з цього виду страхування.

«Змушування громадян укладати договори страхування щодо власного життя суперечить нормам Цивільного кодексу України, а відсутність вибору страховальником страховика створює неконкурентні та монополістичні відносини за цим видом страхування», — констатують у ЛІСОУ.

Частина експертів вважають, що існуюче обов'язкове особисте страхування пасажирів на транспорті слід замінити обов'язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності перевізника, яке є більш ефективним.

За словами заступника голови ради Ліги страхових організацій України Олександра Зальотова, існуюча в Україні система обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті суперечить вітчизняному законодавству та міжнародній практиці, є суспільно шкідливою та не передбачає забезпечення страховим захистом пасажирів у містах і відповідного відшкодування шкоди,

ПРЯМА МОВА

Сергій РЕВА, радник голови правління СК «ІНГО»:

— У разі закріплення у страховому законодавстві обов'язку перевізника страхувати відповідальність за життя й здоров'я пасажирів, він вимушений буде робити це за рахунок власних коштів. Нині при укладанні посередницьких договорів перевізників з СК, це «транзитні» для підприємств гроші, які не підлягають оподаткуванню, страховий платіж урахувано у вартості квитка (1–1,5%), тобто пасажир страхує сам себе. Орієнтовна сума витрат перевізників на новий вид страхування становитиме декілька тисяч гривень у рік на один транспортний засіб (для перевізника залежно від кількості рухомого складу ціна питання може становити декілька сотень тисяч гривень), що є невідомою сумою для автотранспортних підприємств, де працюють не менш, ніж півмільйона людей. Водночас, наприклад, при вартості квитка у 5 гривень страховий платіж на приміському сполученні становить 5 копійок, а для пільгових категорій пасажирів — безкоштовний. Тому один з найстаріших видів страхування від нещасних випадків у країні — обов'язкове страхування від нещасного випадку на транспорті — потрібно залишити. Але при цьому відповідні відомства та служби мають стежити, щоб усі пасажирів мали квитки. Інше може призвести до негативних наслідків, у тому числі, серйозного опору з боку автотранспортних підприємств, які і без того перебувають у край важкому фінансовому стані.

Вячеслав ЧЕРНЯХОВСЬКИЙ, голова комісії зі страхування Українського товариства фінансових аналітиків:

— Система обов'язкового особистого страхування від нещасного випадку на транспорті за 15 років довела свою неефективність, тому потрібно її змінювати, а не «посилювати контроль» за наявністю квитка у кожного пасажирів маршрутника та факту перерахування перевізником до СК платежів за кожним квитком. Чому це не робилося раніше і допустили ситуацію в Марганці? Що змінилося у видачі квитків та реальному страховому захисті пасажирів на автотранспорті? Відповіді відомі.

Потрібно ввести систему, яка унеможливить поїздки пасажирів при відсутності страхового захисту. Єдиний шлях до цього — прийняття міжнародної практики страхування відповідальності перевізника. Цей вид страхування — більш дешевий, простіший в реалізації та справедливий для постраждалих. При настанні страхової події виплати залежать від вартості лікування, додаткових витрат та втраченого заробітку у потерпілого, що мінімізує шахрайство і стимулює громадян показувати реальні зарплати.

Ціна такого поліса буде аж ніяк не більше 300-500 грн на рік з кожного автобуса, тобто по 1 коп. за кожного пасажирів на маршруті (для порівняння, вартість поліса ОСЦПВ — 1-2 тис. грн). Але вже перевізники будуть зацікавлені в страхуванні без завищення вартості, тому що сплачуватимуть власні гроші. Таким чином, «страховий податок з квитка» та корупційні схеми щодо розподілу коштів з обов'язкового особистого страхування від нещасного випадку на транспорті відпаду.

Виплати застрахованим з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті

Страховий випадок	Розмір страхової суми
Загибель або смерть	100%
Інвалідність першої групи	90%
Інвалідність другої групи	75%
Інвалідність третьої групи	50%
У разі тимчасової втрати працездатності за кожну добу	0,2%, але не більше 50%

Джерело: постанова Кабміну №959

РЕКЛАМА

STANDARD AGENCY RATING RATING

Рейтингове агентство «Стандарт-Рейтинг»

Найкращі стандарти рейтингування для Європи

■ Послуги ■

Кредитні
рейтинги

Дослідження
по європейських ринках,
що розвиваються

(Pі)-рейтинги
для засобів масової
інформації

■ Кредитний рейтинг — перший Ваш крок до публічності! ■

- Ваші контрагенти отримають підтвердження Вашої кредитоспроможності, оскільки Агентство регулярно інформує про рівень кредитних ризиків своїх клієнтів
- Ви отримаєте можливість спрощення переговорного процесу із новими контрагентами про поставки у кредит
- Ваші кредитори отримають нове та незалежне джерело інформації про Вас та Вашу кредитоспроможність
- Вам буде легше домовлятися про нові займи із новими кредиторами / вкладниками / страхувальниками

■ Переваги співпраці із РА «Стандарт-Рейтинг» (Україна) ■

- **Інформативність.** Про Ваші рейтинги будуть говорити у ЗМІ
- **Довіра контрагентів.** Щоквартально Ваші контрагенти будуть отримувати інформацію про фінансовий стан Вашої компанії, а рейтингові звіти зможете використовувати безпосередньо для продажу своїх продуктів та послуг
- **Вимірювання ризиків у міжнародному форматі.** Ви отримуєте одночасно рейтинг за українською та міжнародною рейтинговими шкалами
- **Цінова гнучкість.** Ми готові скласти персональну комерційну пропозицію під Ваші вимоги та бюджет
- **Допомога у комунікаціях.** Наші аналітики та маркетингові служби забезпечать Вам допомогу у Ваших комунікаційних процесах із Вашими клієнтами та ЗМІ через ведучі:
  - інформаційні агентства;
  - друковані ЗМІ;
  - телевізійні канали;
  - Web-ресурси.

■ Наші постійні медійні партнери ■

- офіційне видання виконавчих органів влади газета «Урядовий кур'єр»
- офіційне видання Нацфінпослуг газета «Україна Бізнес Ревю»
- державне інформаційне агентство «Укрінформ»
- інформаційне агентство «ЛігаБізнесІнформ».

Перелік наших інформаційних партнерів в Україні постійно збільшується

Контакти:

Рейтингове агентство «Стандарт-Рейтинг»
04071, Україна, м. Київ, вул. Введенська, 4
тел./факс: +38 (044) 451-63-77
info@standard-rating.com
www.standard-rating.com

ГАЗЕТА ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ
УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

УБ УКРАЇНА БІЗНЕС
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

ЛІГА.net
БІЗНЕСІНФОРМ

